

## 8 ΥΓΕΙΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΤΥΠΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ 14 ΜΑΪΟΥ 2020

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΣΕΛΙΑΔΩΝ: ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΛΛΙΝΗΣ

# Το ένα τρίτο των ασθενών με κορωνοϊό έχουν

Όταν ο Covid – 19 εξελίσσεται από αναπνευστικό σε νευρολογικό πρόβλημα

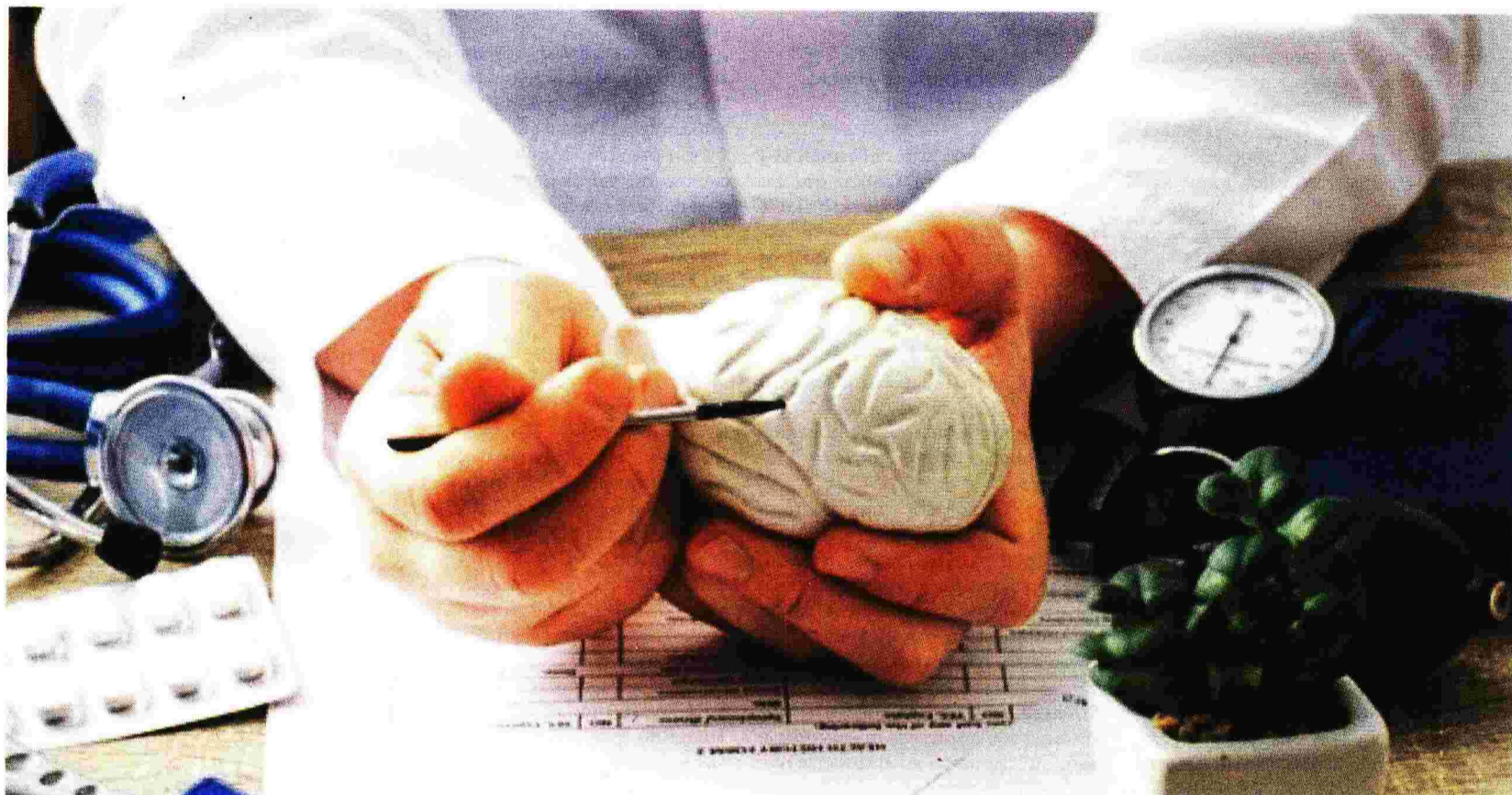
Ιατρικές μελέτες δείχνουν ότι έως και το ένα τρίτο των ασθενών με κορωνοϊό έχουν νευρολογικά συμπτώματα. Όπως αναφέρει ο καθηγητής Ιολογίας του πανεπιστημίου του Κεντ Τζέρεμι Ρόσμαν σε άρθρο του στο [weforum.org](http://www.weforum.org), η COVID-19 μπορεί να οδηγήσει σε σύνδρομο Guillain-Barré, το οποίο είναι μια νευρολογική διαταραχή όπου το ανοσοποιητικό σύστημα ανταποκρίνεται σε μια λοίμωξη και καταλήγει να προσβάλλει κατά λάθος νευρικά κύτταρα, με αποτέλεσμα την μυϊκή αδυναμία και τελικά την παράλυση.

Άλλες περιπτώσεις μελέτες έχουν περιγράψει σοβαρές COVID-19 εγκεφαλίτιδα (φλεγμονή του εγκεφάλου και οίδημα) και εγκεφαλικό επεισόδιο σε υγιή νεαρά άτομα με διαφορετικά ήπια COVID-19 συμπτώματα.

Η ανακάλυψη αυτή τονίζει ακόμη περισσότερο τη σημασία της πρόληψης της ιογενούς μετάδοσης και του εντοπισμού αυτών που έχουν μολυνθεί.

Όπως αναφέρει ο καθηγητής στο άρθρο του, «καθώς ο αριθμός των κρουσμάτων συνεχίζει να αυξάνεται σε όλο τον κόσμο, αρχίζουμε να βλέπουμε έναν αυξανόμενο αριθμό αναφορών νευρολογικών συμπτωμάτων. Ορισμένες μελέτες αναφέρουν ότι πάνω από το ένα τρίτο των ασθενών εμφανίζουν νευρολογικά συμπτώματα.

Στις περισσότερες περιπτώσεις, η COVID-19 είναι μια αναπνευστική λοίμωξη που προκαλεί πυρετό, πόνο, κόπωση, πονόλαιμο, βήχα και, σε πιο σοβαρές περιπτώσεις, δύσπνοια και αναπνευστική δυσχέρεια. Ωστόσο, τώρα καταλαβαίνουμε ότι το COVID-19 μπορεί επίσης να μολύνει κύτταρα έξω από την αναπνευστική οδό και να προκαλέσει ένα ευρύ φάσμα συμπτωμάτων: από γαστρεντερική νόσο



(διάρροια και ναυτία) έως καρδιακή βλάβη και διαταραχές της πήξης του αίματος. Φαίνεται ότι πρέπει επίσης να προσθέσουμε νευρολογικά συμπτώματα σε αυτόν τον κατάλογο.

Ευρύτερες μελέτες από την Κίνα και τη Γαλλία έχουν επίσης διερευνήσει τον επιπολασμό νευρολογικών διαταραχών σε ασθενείς με COVID-19. Αυτές οι μελέτες έχουν δείξει ότι το 36% των ασθενών

έχουν νευρολογικά συμπτώματα.

Πολλά από αυτά τα συμπτώματα ήταν ήπια π.χ. πονοκέφαλος ή ζάλη, δηλαδή συμπτώματα που θα μπορούσαν να προκληθούν από μια ισχυρή ανοσοαπόκριση. Ωστόσο παρατηρήθηκαν και άλλα, πιο συγκεκριμένα και σοβαρά συμπτώματα όπως απώλεια μυραδιάς ή γεύσης, μυϊκή αδυναμία, εγκεφαλικό επεισόδιο, κρίσεις και παραισθήσεις.

Αυτά τα συμπτώματα εμφανίζονται συχνότερα σε σοβαρές περιπτώσεις, σε ποσοστό περίπου από 46% έως 84% των σοβαρών περιπτώσεων εκείνων που εμφανίζουν νευρολογικά συμπτώματα. Σε τόσο βαριές περιπτώσεις παρατηρήθηκαν επίσης και άλλα συμπτώματα όπως αποπροσανατολισμός, απροσεξία και κινητικές διαταραχές. Μάλιστα τα συμπτώματα αυτά συνέχισαν να επιμένουν και μετά

την ανάρρωση.

Πρέπει να σημειωθεί πάντως ότι ο νέος κορωνοϊός δεν είναι ο μοναδικός αναπνευστικός ιός που μπορεί να μολύνει και τον εγκέφαλο. Οι ιοί της γρίπης, της ιλαράς και των αναπνευστικών συγκυτιακών ιών μπορούν επίσης να μολύνουν τον εγκέφαλο ή το κεντρικό νευρικό σύστημα και να προκαλέσουν νευρολογικές ασθένειες.

## Καραντίνα: Οι καταναλωτές διάλεξαν φρούτα και λαχανικά

Στράφηκαν σε πιο υγιεινή διατροφή και έκοψαν τα έτοιμα γεύματα

Οι καταναλωτές μείωσαν τις δαπάνες τους για έτοιμα γεύματα και αγόρασαν περισσότερα φρούτα και λαχανικά, στρεφόμενοι σε μια πιο υγιεινή διατροφή κατά τη διάρκεια του lockdown, σύμφωνα με τα προκαταρκτικά αποτελέσματα ερευνητικού προγράμματος.

Όσοι αναγκάστηκαν να μείνουν σπίτι τους δοκίμασαν επίσης νέες συνταγές και πέταξαν λιγότερο φαγητό, σύμφωνα με την έρευνα που διενεργήθηκε με δείγμα σχεδόν 11.000 καταναλωτών σε 11 χώρες, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα.

«Εν μέσω του lockdown οι άνθρωποι τρώνε πιο υγιεινά, μαγειρεύουν το δικό τους φαγητό και καταναλώνουν περισσότερα φρούτα και λαχανικά», δήλωσε η Σαρλότ ντε Μπάκερ, που συντόνισε την έρευνα στο Πανεπιστήμιο της Αμβέρσας στο Βέλγιο.

Καθώς εγκατέλειψαν τα γραφεία τους και μαγείρευαν στο σπίτι, οι καταναλωτές μείωσαν τις αγορές έτοιμων γευμάτων που απλά ζεσταίνονται στους φούρνους μικροκυμάτων σε όλες τις χώρες στις οποίες διενεργήθηκε η έρευνα - Αυστραλία, Βέλγιο, Χιλή, Ουγκάντα, Ολλανδία, Γαλλία, Αυστρία, Ελλάδα, Κα-

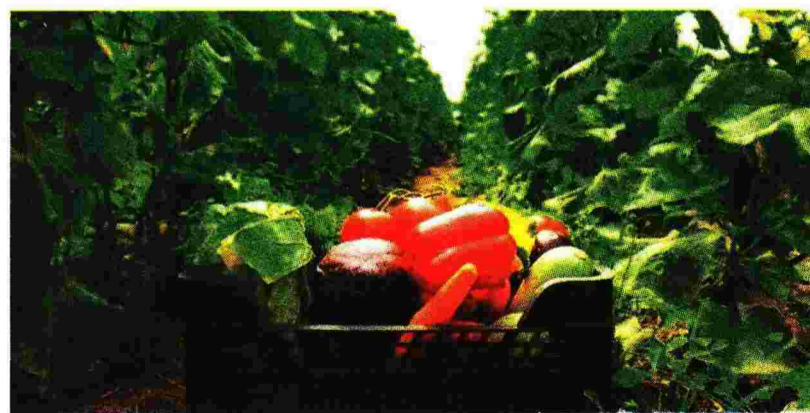
ναδάς, Βραζιλία και Ιρλανδία.

«Πήγαμε από τα σνακ, το φαγητό εστιατορίου, τις παραγγελίες ντελίβερι στο μαγειρείο στο σπίτι», δήλωσε ο Φιρέν, που είναι από το Αζερμπαϊτζάν και ζει στις Βρυξέλλες, καθώς περιγράφει τις αλλαγές στο δικό του σπίτι κατά τη διάρκεια της πανδημίας. «Έχασα τέσσερα κιλά και είμαι περήφανος γι' αυτό».

Περίπου στις μισές από τις χώρες στις οποίες πραγματοποιήθηκε η έρευνα, οι καταναλωτές αγόρασαν λιγότερα αλμυρά ή γλυκά σνακ, αν και οι πωλήσεις συνολικά παρέμειναν σταθερές.

Η κατανάλωση αλμυρών προϊόντων καθώς και προϊόντων με αυξημένα λιπαρά και ζάχαρη συνήθως αυξάνεται όταν οι άνθρωποι βιώνουν καταστάσεις που προκαλούν άγχος, αλλά κατά τη διάρκεια της πανδημίας οι πιο έντονες λιγούρες ικανοποιήθηκαν σε πολλές χώρες με σπιτικές λιχουδιές, δήλωσε η ντε Μπάκερ, που είναι επικεφαλής της FOOMS, μιας ερευνητικής ομάδας για τα τρόφιμα και τα μέσα ενημέρωσης στο Πανεπιστήμιο της Αμβέρσας.

Η Χιλή, για παράδειγμα, είχε μεγάλη μείωση στις πωλήσεις των σνακ αλλά και τη μεγαλύτερη αύξηση στις αγορές



αλευριού και μαγιάς.

Η κατανάλωση κρέατος, ψαριών και οιοπνευματωδών ποτών παρέμεινε σταθερή καθ' όλη τη διάρκεια της πανδημίας.

Η έρευνα, που βασίστηκε σε εθελοντικές απαντήσεις μέσω Διαδικτύου από τις 17 Απριλίου έως τις 7 Μαΐου, εκ των οποίων οι 6.700 ήταν από το Βέλγιο, θα επεκταθεί σε καταναλωτές σε περίπου 25 χώρες, με τα τελικά της συμπεράσματα να ανακοινώνονται έως τα τέλη Ιουνίου.

### Ανησυχίες για την υγεία

Η ντε Μπάκερ δήλωσε ότι τα αρχικά ευρήματα καταδεικνύουν ξεκάθαρες τάσεις που είναι απίθανο να αλλάξουν με τα νέα στοιχεία, καθώς η πανδημία έχει ενισχύσει την προσοχή που δίνουν οι άνθρωποι στο φαγητό και σε πιο υγιεινές επιλογές.

Η Μιριέλ Μπερνάρ, ιδρύτρια του ηλεκτρονικού καταστήματος βιολογικών τροφίμων eFarmz στο Βέλγιο, αναγκάστηκε να διπλασιάσει σχεδόν το προσωπικό της

σε 25 άτομα για να καλύψει τη ζήτηση για τα φρέσκα προϊόντα της. «Υστερα από μερικές ημέρες περιορισμού, είδαμε μεγάλη αύξηση στις πωλήσεις», δήλωσε.

Σε όλες τις χώρες στις οποίες διενεργήθηκε η έρευνα, οι άνθρωποι αγόρασαν περισσότερα φρούτα και λαχανικά κατά τη διάρκεια της καραντίνας, μια αλλαγή που σύμφωνα με την ντε Μπάκερ μπορεί να εξηγηθεί από τις εντονότερες ανησυχίες για την υγεία.

Ο προσεκτικός σχεδιασμός για να μειωθεί ο χρόνος παραμονής στο σούπερ μάρκετ μπορεί επίσης να αποτέλεσε παράγοντα, δήλωσε η ντε Μπάκερ. «Εάν έχεις μια λίστα για ψώνια, σχεδιάζεις εκ των προτέρων τα γευμάτα σου και είναι λιγότερο πιθανόν να προσθέσεις ανθυγιεινά τρόφιμα».

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα, κυρίως γυναίκες, δοκίμασαν επίσης νέες συνταγές κατά τη διάρκεια της πανδημίας και αξιοποίησαν περισσότερο τα περισσεύματα, μειώνοντας την ποσότητα τροφίμων που πετούσαν.

Αυτή η συμπεριφορά συνδέεται με τους φόβους για έλλειψη τροφίμων, δήλωσε η ντε Μπάκερ, και πιθανόν να περιοριστεί



# νευρολογικά συμπτώματα

## Άρχισαν οι θεραπείες με πλάσμα στην Ελλάδα

Πως γίνεται η διαδικασία στα νοσοκομεία

Ο πρώτος ασθενής, 63 ετών, νοσηλευόμενος στο νοσοκομείο «Αττικόν» έλαβε τη Δευτέρα πλάσμα αίματος ως θεραπεία για τον Sars-CoV-2, στο πλαίσιο κλινικής μελέτης που διεξάγεται στη χώρα μας. Οι ενδιαφερόμενοι δότες πληθαίνουν ημέρα με την ημέρα, όλοι ιαθέντες από τον κοροναϊό.

Μία εξ αυτών, η γυμνάστρια Μαρία Λαζάρου, που υποβλήθηκε σε πλάσμαφαίρεση διηγήθηκε στον «Ελεύθερο Τύπο» όλη την εμπειρία της από την ημέρα που κόλλησε τον ιό μέχρι και σήμερα που έχει αναρρώσει πλήρως και έχει επιστρέψει στην καθημερινότητά της.

«Πιθανολογώ πως κόλλησα στις 8 Μαρτίου. Τότε ήρθα σε επαφή με κρούσμα, άνθρωπο από το επαγγελματικό μου περιβάλλον, που δυστυχώς έχασε τη ζωή του. Αυτό το γεγονός συντέλεσε σημαντικά στο να μπω στη διαδικασία της δωρεάς πλάσματος, αλλά θα το έκανα έτσι και αλλιώς. Ήταν ένας άνθρωπος ιστορία, ορειβάτης, έμπνευση για όλους τους νεότερους του», αναφέρει, ενώ το μηχανήμα του νοσοκομείου «Αλεξάνδρα» έχει αρχίσει τη διαδικασία «κύκλων» με το αίμα της. Για 30 δευτερόλεπτα τραβά αίμα, για 15 δευτερόλεπτα επιστρέφει.

Η Μαρία μπήκε σε καραντίνα αμέσως μόλις έμαθε για τον στενό της φίλο ότι είναι θετικός και η ίδια άρχισε να εκδηλώνει συμπτώματα στις 19 Μαρτίου. «Δεν το πέρασα σαν μια ιωσούλα, όπως

άλλοι. Ήταν αρκετά έντονο. Απευθείας ανέβασα δέκατα, ένιωσα πολλή κόπωση, πόνο στα κόκαλα, και τα πιο επίμονα συμπτώματα ήταν πονοκέφαλος και πόνος στα μάτια. Ξυπνούσα με πονοκέφαλο, ήμουν όλη ημέρα με πονοκέφαλο, κοιμόμουν με πονοκέφαλο. Μετά από 20 ημέρες καραντίνας έκανα το τεστ, βγήκα θετική, μετά από πέντε ημέρες πάλι θετική και πέρασαν δέκα ημέρες για να βγει το τεστ αρνητικό».

Η συνεννόησή της με τον ΕΟΔΥ ήταν συνεχής και «άνογη», όπως λέει, και οι διαδικασίες τόσο για τα τεστ όσο για την πλάσμαφαίρεση πολύ καλά συντονισμένες και οργανωμένες.

### Πώς γίνεται η διαδικασία

Το Νοσοκομείο «Αλεξάνδρα» είναι ένα από τα έξι νοσοκομεία που συνεργάζονται στην έρευνα για την αποτελεσματικότητα του πλάσματος, υπό την επίβλεψη του πρόταξη του ΕΚΠΙΑ, Θάνου Δημόπουλου. Η μελέτη ενεργοποιήθηκε στις 28 Απριλίου και μέχρι σήμερα έχουν εξεταστεί 88 δότες, από αυτούς έχουν ελεγχθεί 57 για αντισώματα -εκ των οποίων οι 54 είχαν αντισώματα- και έχουν πραγματοποιηθεί 37 πλάσμαφαίρεσεις (συμπεριλαμβανομένων των προγραμματισμένων ραντεβού αυτής της εβδομάδας).

Σύμφωνα με το ίδιο δημοσίευμα, η όλη διαδικασία διεξάγεται σε δύο στά-



δια, όπως την περιγράφει ένας εκ των συντονιστών της μελέτης, ο αιματολόγος-ογκολόγος, καθηγητής και διευθυντής της Μονάδας Αυτόλογης Μεταμόσχευσης του «Αλεξάνδρα», Ευάγγελος Τέρπος.

«Πρώτα ελέγχουμε άτομα με γνωστή λοίμωξη Covid. Τους παίρνουμε αίμα για να δούμε, πρώτον, εάν έχουν αντισώματα κατά του ιού και, δεύτερον, εάν τα αντισώματα αυτά είναι εξουδετερωτικά έναντι του ιού, δηλαδή πέρα από την ύπαρξή τους εάν είναι και λειτουργικά. Ο έλεγχος των αντισωμάτων γίνεται στο Ινστιτούτο Παστέρ» εξηγεί.

Για τρεις από τους ασθενείς που έχουν ελεγχθεί στο Παστέρ δεν ανιχνεύθηκαν αντισώματα, αλλά «δεν γνωρίζουμε εάν αυτοί οι τρεις δεν είχαν επειδή η μέθοδος που χρησιμοποιούμε δεν το ανίχνευσε ή εάν όντως δεν έχουν», όπως σημειώνει ο κ. Τέρπος.

## Covid: Τον Οκτώβριο τα αποτελέσματα του Ινστιτούτου Παστέρ για εμβόλιο

Σε λίγους μήνες τα πορίσματα για τρία προγραμματισμένα εμβόλια

Το Ινστιτούτο Παστέρ εργάζεται επί τριών προγραμματισμένων εμβολίων για την Covid-19. Το πιο προχωρημένο από αυτά, βασισμένο στην τροποποίηση εμβολίου κατά της ιλαράς, θα δώσει τα πρώτα του αποτελέσματα τον Οκτώβριο, σύμφωνα με την συντονίστρια των προγραμμάτων εμβολίων Christiane Gerke.

Ποιο είναι το χρονοδιάγραμμα των κλινικών δοκιμών για το τροποποιημένο εμβόλιο κατά της ιλαράς;

«Οι ρυθμιστικές άδειες για την έναρξη των κλινικών δοκιμών αναμένονται τον Ιούλιο. Οι κλινικές δοκιμές θα ξεκινήσουν αμέσως μετά την χορήγηση των αδειών αυτών. Τα πρώτα αποτελέσματα της φάσης I αναμένονται στο τέλος του Οκτωβρίου. Οι φάσεις II και III αναμένονται στις αρχές του Δεκεμβρίου», απαντά η Christiane Gerke.

Εν μέσω της επιδημίας Covid-19, οι

κλινικές δοκιμές της φάσης II και III, με κύριο αντικείμενο τον προσδιορισμό της αποτελεσματικότητας του εμβολίου, θα μπορούσαν να εξελιχθούν σε καμπάνια στοχευμένου εμβολιασμού;

«Οχι αυτομάτως. Αλλά από την στιγμή που θα υπάρξουν επαρκή στοιχεία για την ποιότητα, την ασφάλεια, την ανοσογονικότητα και τις επιδόσεις του εμβολίου, μπορεί να ζητηθεί εξουσιοδότηση για επείγουσα χρήση του από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας. Αυτό θα επιτρέψει την χρήση προϊόντων που δεν έχουν ακόμη λάβει άδεια. Πρέπει επίσης να ληφθεί υπ' όψιν ότι θα πρέπει να υπάρξει σχεδιασμός για την παραγωγή του εμβολίου σε μεγάλη κλίμακα ώστε να παρασκευασθούν εκατοντάδες εκατομμύρια δόσεις».

Ποια τμήματα του πληθυσμού θα αφορούν κατά προτεραιότητα οι εκστρατείες

## Unicef: Τεράστιος κίνδυνος για τα παιδιά στις φτωχές χώρες από τον κορονοϊό

Ακόμη και 6 χιλιάδες θάνατοι παιδιών καθημερινά προβλέπει ο οργανισμός

Η μάχη κατά του κοροναϊού ενδέχεται να έχει έμμεσες καταστροφικές επιπτώσεις για τις φτωχές χώρες, όπως ο θάνατος 6.000 παιδιών κάθε ημέρα για τους επόμενους έξι μήνες, προειδοποίησε σήμερα η Unicef ζητώντας να αναληφθεί αμέσως δράση.

Σύμφωνα με το χειρότερο από τα τρία σενάρια που παρουσιάζονται σε έρευνα του αμερικανικού πανεπιστημίου Johns Hopkins, έως και 1,2 εκατομμύριο παιδιά κάτω των 5 ετών που ζουν σε 118 χώρες ενδέχεται να πεθάνουν σε διάστημα έξι μηνών, θύματα των προβλημάτων που προκαλεί η μάχη κατά της επιδημίας covid-19 στην παροχή βασικών υγειονομικών υπηρεσιών, εξηγεί η Unicef σε ανακοίνωσή της.

Οι θάνατοι αυτοί θα προστεθούν στα 2,5 εκατομμύρια παιδιά την ίδια ηλικιακή ομάδα που ήδη πεθαίνουν κάθε έξι μήνες στις χώρες αυτές.

Το ίδιο χρονικό διάστημα έως και 56.700 γυναίκες ενδέχεται να πεθάνουν πριν και μετά τον τοκετό καθώς δεν λαμβάνουν επαρκή φροντίδα, επιπλέον των 144.000 που πεθαίνουν τώρα.

Οι αριθμοί αυτοί εξαλείφουν «δεκαετίες προόδων στη μείωση των θανάτων που μπορούν να προληφθούν στις γυναίκες και τα παιδιά», καταγγέλλει η διευθύντρια της Unicef Ενρίετα Φόρε.

«Δεν πρέπει να επιτρέψουμε οι μητέρες και τα παιδιά να είναι παράπλευρες απώλειες της μάχης κατά του ιού», τόνισε η ίδια.

Στις χώρες το σύστημα υγείας των οποίων βρίσκεται στα πρόθυρα κατάρρευσης, η covid-19 διαταράσσει την προμήθεια σε φάρμακα και την πρόσβαση σε τρόφιμα, ενώ ασκεί πίεση στους ανθρώπους και οικονομικούς πόρους, εξηγεί η έκθεση του Johns Hopkins η οποία δημοσιεύθηκε στο επιστημονικό περιοδικό The Lancet Global Health.

Τα μέτρα αντιμετώπισης της επιδη-



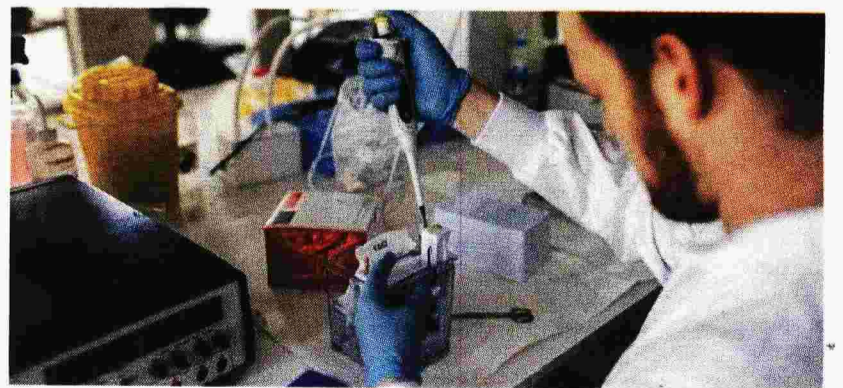
μίας του κοροναϊού - η καραντίνα, η απαγόρευση της κυκλοφορίας και μετακινήσεων- και η ανησυχία που προκαλεί στους ανθρώπους μειώνει τον αριθμό των επισκέψεων σε ιατρικά κέντρα και εμποδίζει τη διενέργεια βασικών ιατρικών πράξεων.

Η έρευνα αναφέρεται κυρίως στον οικογενειακό προγραμματισμό, την περιγεννητική φροντίδα, τον τοκετό, τον εμβολιασμό καθώς και στις υπηρεσίες πρόληψης και φροντίδας.

Η Unicef υπογραμμίζει ότι ως τα μέσα Απριλίου περισσότερα από 117 εκατομμύρια παιδιά σε 37 χώρες ενδέχεται να μην είχαν πρόσβαση σε εμβόλια κατά της ιλαράς, την ώρα που οι εκστρατείες εμβολιασμού έχουν διακοπεί εξαιτίας της επιδημίας.

Η Νότια Ασία θα πληγεί περισσότερο, μπροστά και από την υποσαχάρια Αφρική και τη Λατινική Αμερική, με ιδιαίτερα αυξημένους απολογισμούς στο Μπανγκλαντές, την Ινδία, τη Βραζιλία, τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό και την Αιθιοπία.

«Πρέπει να δράσουμε αμέσως για να σταματήσουμε την εξάπλωση της ασθένειας, να βοηθήσουμε τους ασθενείς και να προστατεύσουμε το έκτακτο προσωπικό», υπογράμμισε η Unicef η οποία κάλεσε όλες τις ενδιαφερόμενες χώρες να «εξακολουθήσουν να εργάζονται για να περιορίσουν τις έμμεσες επιπτώσεις στα παιδιά» μόλις η επιδημία τεθεί υπό έλεγχο.



εμβολιασμού;

«Αυτό θα εξαρτηθεί από τις επιδόσεις του εμβολίου στις φάσεις II και III στις διαφορετικές ηλικιακές κατηγορίες, καθώς και από τον αριθμό των δόσεων που θα είναι διαθέσιμες, την εξέλιξη της επι-

δημίας, από τον βαθμό κατανόησης εκ μέρους μας των μηχανισμών διαφοροποίησης της σοβαρότητας της νόσου. Αυτά θα τα ξέρουμε τους επόμενους μήνες», απαντά η συντονίστρια των προγραμμάτων εμβολίων του Ινστιτούτου Παστέρ.

